

بر بال خاطره‌ها

مجموعه شعر

امان‌الله واسعی

به کوشش محمد رفیع اصیل یوسفی

سرشناسنامه: واسعی، امان الله
 عنوان و پدیدآوران: تیر بال خاطره ها/ امان الله واسعی: به کوشش
 محمدرقیع اصیل یوسفی
 مشخصات نشر: مشهد: هانتف، ۱۳۹۸
 مشخصات ظاهری: ۲۸۸ ص
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۸۴-۳۳۲-۷
 یادداشت: فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا
 موضوع: شعر فارسی - قرن ۱۴
 رده بندی کنگره: PIR ۸۲۹۱ شناسه افزوده: اصیل یوسفی، محمدرقیع
 نشانه اثر: ۴/ب۲و/ رده دیویی: ۸۶۲/۸۶۱

مراکز پخش: مشهد: خیابان آزادی، بازارچه سراب، پاساژ امیر
 تلفن: ۳۲۲۵۵۲۰۰ - ۳۲۲۵۳۹۲۸ (نشر هانتف)
 تهران: خیابان انقلاب، خیابان لیافی نژاد، بین فروردین و اردیبهشت
 پلاک ۱۹۱ (نشر هانتف) تلفن: ۶۶۴۱۵۴۲۰ - ۶۶۴۹۶۲۹۵۹
 مشهد: خیابان امام خمینی، مقابل آموزش و پرورش، کوچه سجادی
 پ.س سجادی ۶ (نشر هانتف) تلفن: ۳۲۲۲۰۳۴۸ - ۳۲۲۵۰۸۳۷

نام دلب: بان خاطره ها

مؤلف: دکتر امان الله واسعی

ناشر: انتشارات هانتف

چاپخانه: حافظی راد

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

نویت چاپ: اول ۱۳۹۸

تعداد صفحه: ۲۸۸ ص

قطع: رقعی

قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۸۴-۳۳۲-۷

حق چاپ محفوظ و مخصوص ناشر است.

مجموعه معرفت، ماں اللہ واسعی

چاپ نخست ۱۳۹۸ خورشیدی - شمارگان ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۰ هزار تومان معادل ۲۰۰ افغانی

مراكز پخش: هرات، بازار ملک، کوچہ مدرسہ صادقہ، تلفن: ۲۶۴۱۲

مشهد رضوی: میدان میرزا کوچک خان، مجلسی ۲۶، علیمردانی ۲۵، بلاک ۱۲

تلفن: ۳۲۷۰۳۲۳۱

هلند: موسسه گل نرگس، آقای عبدالرحیم جفایی

آلمان: هامبورگ، مسجد بلال، آقایان سید جلیل هاشمی و عسگرزاده

استرالیا: حاج همایون عباس زاده. تلفن: ۰۰۶۱۴۳۰۲۱۷۷۲۲

کانادا: میرویس رضازاده. تلفن: ۰۰۱۶۴۷۶۴۱۱۳۲۴

تمام حقوق نشر این کتاب متعلق به ناشر است.

فهرست

۳۹..... سکوت تلخ	۱۲..... پیشگفتار
۴۰..... لای من تو بگو	۱۹..... ما و سایه سار سخن دوست
۴۱..... اشک ندامت	۲۵..... حکم، حکم، توست ای عشق غیور
۴۳..... شمع خاطره	۲۷..... حمد خدا را
۴۴..... کای است	۲۸..... محمد (ص)
۴۵..... شراب عشق	۲۹..... مناجات
۴۶..... چشم انتظار	۳۰..... نیایش
۴۷..... چشمه عمر	
۴۸..... مؤده دیدار	۳۱..... غزلیات
۴۹..... پنجه بر در زده‌ام	۳۳..... فریاد عدالت
۵۱..... سال نو	۳۴..... به یاد دوستی سفرکرده
۵۲..... غزل عشق	۳۵..... شکایت
۵۳..... غصه دل	۳۶..... ساقیا
۵۴..... در مجرم	۳۷..... جغد شب
۵۵..... آتش عشق	۳۸..... آشنا

۸۹	نفس باد صبا	۵۶	زهر غم
۹۰	راز نهفته	۵۷	وطن! وطن!
۹۱	بزم غصه‌ها	۵۸	آوای غم
۹۲	گنجینه اسرار علی (علیه السلام)	۵۹	چراغ انتظار
۹۴	آهنگ یأس	۶۰	حریم دل
۹۵	گل انتظار	۶۱	سرودی در اضطراب
۹۶	جستجو	۶۲	در شراب ما خماری نیست نیست
۹۷	ناله افسردگان	۶۳	مظهر عدل
۹۸	علی ولی خدا	۶۴	کرد
۹۹	آذرخش نگاه	۶۵	بروب رخ
۱۰۰	اشک لرزان	۶۶	یگاه
۱۰۱	بخت واژگون	۶۷	طلسم غم
۱۰۲	انقلاب ناب	۶۸	جلوه خد
۱۰۳	نخل بی ثمر	۷۰	دشت بلا
۱۰۴	عطر گل نرگس	۷۲	شمع سوخته
۱۰۵	بهار آمد	۷۳	سوگوار عشق
۱۰۷	بار سفر کرده	۷۴	مرغ عشق
۱۰۸	غمخوار دل غم‌زده	۷۵	پر شکسته
۱۰۹	شهریا	۷۶	محرم اسرار
۱۱۰	مجاهد	۷۸	خنده ساغر
۱۱۱	زبان جگر	۷۹	سپاه غم
۱۱۲	یادش حیر	۸۰	آه سحر
۱۱۳	خار مغیلان	۸۱	حباب
۱۱۴	میلاد حضرت محمد مصطفی (ص)	۸۲	شیشه دل
۱۱۶	شکوه از روزگار	۸۳	سلامی نیست
۱۱۷	محرم راز	۸۴	فتنه نفس
۱۱۸	نوی نی	۸۵	کاروان هجرت
۱۱۹	خمار عشق	۸۷	چه چاره می‌ماند
۱۲۰	آه مظلوم	۸۸	گل پژمرده

۱۵۱	حکایت دوران	۱۲۲	نرفته ز دل
۱۵۳	عزیزم	۱۲۳	ای گل
۱۵۴	سوز و گداز	۱۲۴	غصه فراق
۱۵۵	استغاثه	۱۲۵	در انتظار
۱۵۶	بر لوح مزارم	۱۲۶	آیین وفا
۱۵۷	منت کش نگاه	۱۲۷	غریب شهر رضا
۱۵۸	جای خالی تو	۱۲۸	پیر عشق
۱۵۹	گلک من	۱۲۹	به ستیز و برائتیم
۱۶۰	بنشین	۱۳۰	رسد ی تو گشتم
۱۶۱	طلیحه نور	۱۳۱	در سوگ ناوک
۱۶۳	ای واژه دیوان من	۱۳۲	مذخور غمها
۱۶۵	ای وطن	۱۳۳	امید هر چه رفته
۱۶۶	مراد دل	۱۳۴	نقش خیال
۱۶۷	قوی شکسته بال	۱۳۵	گلبانگ وفا
۱۶۸	خاک نشین کوی یار	۱۳۶	فال غم
۱۶۹	کشته راه تو	۱۳۷	منت
۱۷۰	گنج زیبایی	۱۳۸	ره گمشده
۱۷۲	میلاد کوثر (فاطمه زهرا)	۱۳۹	پیک سحر
۱۷۳	نامه با من	۱۴۰	شهید ره عشق
۱۷۴	خود تنهایی	۱۴۱	گریه کنیم
۱۷۵	آرزو	۱۴۲	بیان خاطره
۱۷۶	همسفر	۱۴۳	حرمان کشیده
۱۷۷	پیر میکده	۱۴۴	آرزو مندم
۱۷۸	به نای من نوایی ده	۱۴۵	امید عفو
۱۷۹	خاک رخت را بنگر	۱۴۶	زمزمه عشق
۱۸۱	تو و من	۱۴۷	غم نامه
۱۸۳	آهسته آهسته	۱۴۸	پایان عمر
۱۸۴	یا قوت گران	۱۴۹	کنج عزلت
۱۸۶	واپسین نفس	۱۵۰	به آشنا گویم

۲۲۲	سایه شب	۱۸۷	تا به کی؟
۲۲۴	بهار وطن در خاطره ها	۱۸۹	یار غافل
۲۲۶	ای جوان	۱۹۰	بر بال خاطره ها
۲۲۸	کوچ مرغان مهاجر ننگ نیست	۱۹۱	خوش آمدی
۲۳۰	مست عشق	۱۹۳	چرا رفتی
۲۳۲	آوای بهار	۱۹۴	غریبه در رهگذر دل
۲۳۴	خلوت دل	۱۹۵	در محراب عشق
۲۳۵	نوید حریت	۱۹۶	چه هستی؟
۲۳۸	بامیان زیر چکمه ی یاغیان	۱۹۸	مضطرب عشق
۲۴۰	عزتی ده بر خود و آزادیت	۱۹۹	؟ خدا
۲۴۲	حمام خون	۲۰۰	پیام بل
۲۴۴	غریبه	۲۰۱	می آیی
۲۴۶	دخترم	۲۰۲	شعله عشق
۲۵۰	شب جدایی	۲۰۳	علی (ع)
۲۵۳	هرات باستان	۲۰۴	شیدای عشق
۲۵۵	آیلین	۲۰۵	ای کاش
۲۵۶	جشن	۲۰۶	مehوش ترسایی
۲۵۷	دوست یاران	۲۰۸	آزادی
۲۵۸	محیا	۲۰۹	عنبرین مویی
۲۵۹	رباعیات	۲۱۰	کی می شود؟
۲۶۱	برای پنج نوه عزیز	۲۱۱	پشیمانی
۲۶۱	آتش خیز	۲۱۲	نوا ی دل
۲۶۱	آواره بمیریم	۲۱۳	حسرت گذشته
۲۶۲	شب سیاه	۲۱۴	زندگی
۲۶۲	گردش روزگار	۲۱۵	ماه دل آرا
۲۶۲	بهای عشق	۲۱۷	سروده های پراکنده
۲۶۲	پیر شدم	۲۱۹	حدیث بی وفایی
۲۶۳	یا ربی	۲۲۱	گل نرگس

جواب رباعی اینجانب توسط عشرت	۲۶۳	درگه رضا	۲۶۳
قهرمان نکيسا	۲۷۰	سرشک	۲۶۳
زندانی تو	۲۷۰	سرآب	۲۶۳
آئینه راز	۲۷۰	دنیای یقین	۲۶۴
چشمه حیات	۲۷۱	خشم فلک	۲۶۴
چشم بر آب	۲۷۱	ساغر چشم	۲۶۴
بنای زندگی	۲۷۱	نای شکسته	۲۶۴
هیئات	۲۷۱	یاد و...	۲۶۵
دنیای ظالمین	۲۷۲	ابرو نگار	۲۶۵
به زهرا مرضیه (س)	۲۷۲	سب ناشاد	۲۶۵
ای مرگ	۲۷۲	آهک حبی	۲۶۵
صاحب آبرو	۲۷۲	عید آمد	۲۶۶
کوثر	۲۷۳	دفتر دل	۲۶۶
گردش ایام	۲۷۳	یا هو	۲۶۶
خمار خود کن	۲۷۳	دل شکسته	۲۶۶
نظر به سؤیت	۲۷۳	تخت سفر	۲۶۶
کمند زلف	۲۷۴	درد جدایی	۲۶۷
یاران شهید	۲۷۴	قالب هستی	۲۶۷
دای فراق	۲۷۴	بابایی نیست	۲۶۷
س م م	۲۷۴	جستجو	۲۶۸
		کوچه یار	۲۶۸
		دایره قسمت	۲۶۸
		آب و گل من	۲۶۸
		پیش از من و تو	۲۶۹
		اشک ندامت	۲۶۹
		درس وفا	۲۶۹
		به حضرت فاطمه زهرا (س)	۲۶۹
		برای عشرت قهرمان (نکيسا) شاعره	۲۷۰
		ایران زمین	۲۷۰

۲۸۳	دل شیدا	۲۷۹	سپاه غم
۲۸۴	درس محبت	۲۷۹	سرود عاشقانه
۲۸۴	سودای دیار	۲۷۹	دل سنگ
۲۸۴	آمد به یاد	۲۷۹	عشق پاک
۲۸۴	ستاره	۲۸۰	ثمر عمر
۲۸۵	آری	۲۸۰	شب مهتابی
۲۸۵	بی یارم	۲۸۰	محرم راز
۲۸۵	غربی	۲۸۰	لب بر خنده
۲۸۵	آواره تا کی ؟	۲۸۱	تنها
۲۸۶	عمر باد پا	۲۸۱	یو ملالت
۲۸۶	دل تنگ	۲۸۱	آزادی ام بخش
۲۸۶	نقد جان	۲۸۱	ملک خویش من
۲۸۶	تو خورشیدی	۲۸۲	پرستو
۲۸۷	ابرو	۲۸۲	کاشانهام
۲۸۷	امشب	۲۸۲	جاده غم
۲۸۷	پرواز	۲۸۲	بازیچه بیگانگان
۲۸۷	کابا	۲۸۳	زخم کاری
۲۸۸	پهراسیم	۲۸۳	پیمان محبت
۲۸۸	هلال	۲۸۳	آشتی

پیشگفتار

شاعری در کشور ما یک سنت رایج است؛ یکی از مراتب فضل است، همچون خرد خوش داشتن و صوت خوش داشتن و امثال این فضائل. در هر گونه‌ای از این سرزمین که ببینی، شخصی را آراسته به یکی از این فضائل خواهی دید. چند آن شخص عطاری باشد مثل مرحوم محمدعلی عطار هروی، خوشنویس بزرگ کشور، یا دکانداری باشد مثل مرحوم صوفی عشق‌ری شاعر نام‌آور مملکت و یا یکی از علمای دین باشد همچون شیخ حسن وثیقی. در هر خانواده معمولاً بزرگان به یکی از این فضائل آراسته‌اند.

باز در هرات این خصوصیت بیشتر دیده می‌شود، که معمولاً بزرگان خاندان‌ها و افراد سرشناس و متخصصان حرفه‌های گوناگون، فی‌الاولی و دانش، در هنری از هنرها دستی دارند. جناب دکتر امان‌الله واسعی یکی از این اشخاص است که در کنار تخصص پزشکی، به هنر شعر نیز آراسته است و صاحب مجموعه شعری است که اینک می‌خوانید.

من وقتی آثار گردآوری شده در این کتاب را می‌خوانم، به یاد پدرکلانم

روان‌شاد حاجی محمدکاظم و نیز عموی مرحوم محمدآقا کاظمی می‌افتم که هر دو شاعر بودند و حضور و وجود آنان بود که سنت شاعری را در خانواده ما تداوم داد. سبک، حال و هوا و ویژگی‌های محتوایی در شاعران این نسل که به واقع نسل پدران ما به شمار می‌روند، مشابهت‌هایی دارد. در اینجا ما تداوم سنت کهن شعر فارسی را می‌بینیم و حاصل آن شمری است که غالباً به پیروی از سبک حافظ و سعدی و دیگر بزرگان شعر کهن سروده می‌شود و البته از مقتضیات بیانی و محتوایی امروز هم بدور نیست.

باری شعر بناب‌واسعی در قالب‌های کهن، به خصوص غزل سروده شده و از نظر سبک بیان آن آئینه‌دار شعر کهن ماست، با همان عناصر و اصطلاحاتی که برای ما معشوق و معشوقه خوان ما آشناست و رنگ و بوی قدما را زنده می‌کند.

آن ماهرو نیامد امشب به یاری ما / پایان نمی‌پذیرد چشم‌انتظاری ما
چون شمع در گدازیم تادامن سپیده / او بی‌خبر ما و شب‌زنده‌داری ما

ولی با این حال، شاعر ما بسیار هم در بند پیروی از سبک و مضامین و موضوعات قدیم نمانده و در حوزه محتوای شعرش، از مسائل امروز نیز غافل نشده است. درست است که بخش عمده‌ای از شعرهای او به پیروی از سنت کهن شعر فارسی، در دایره شعر عاشقانه می‌گنجد، ولی رد پای مسائل امروز کشور را هم در آن می‌توان یافت. مثلاً در این شعر، آن معشوق سنتی

شعر فارسی به کنار رفته و وطن، جای آن را گرفته است:

تب عشقت، وطن، بر دل غمبار من است

ذوق وصل تو در اندیشه و پندار من است

گرچه دورم ز تو، اما ز دلت باخبرم

سوزش درد تو در پیکر بیمار من است

دسته‌ای دیگر از شعرهای جناب واسعی، شعرهای مذهبی است. او در

عین این که دلداخته و دلسوخته وطن خویش است، درد دین نیز دارد و به

واقع شعری ده وجه ملی و مذهبی را توأماً نمایش می‌دهد.

در دیار بیکی عالم به یادای وطن نغمه الله اکبر در شعار ما بود

و از این واضح‌تر، نغمه ایی است که درباره واقعه کربلا و دیگر

مناسبت‌های دینی مثل تولدها، شهادت‌ها سروده است و ما از این میان

به شعری که گویا ره‌آورد سفر حجاج است اشاره می‌کنیم.

در هر طرف که می‌نگرم جلوه خداست

یار بچه حشر است که در مرده و مناست

در آسمان مکه، ملائک به حیرت‌اند

کاین اشک و آه و ناله محتاج از کجاست؟

البته در کنار این مضامین عاشقانه، میهنی و مذهبی، بعضی حکمت‌ها

و آموزه‌های اخلاقی هم در شعر این شاعر نمود دارد، همچون اشاره به

پیری و نهی کردن جوانان از تحقیر پیران: